

Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Αριθ.Πρωτ. Ερωτήσεων....6363.....
Ημερομ. Καταθέσεως...11-5-2020.....

Αθήνα, 11 Μαΐου 2020

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς την κα Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού:

ΘΕΜΑ: «Μείωση προϋπολογισμού έργων πολιτισμού στη Λακωνία»

Με τις υπ' αρ. πρωτ. 64119 και 6121/18-6-2019 Αποφάσεις του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης κ. Γιαννακίδη, επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, εγκρίθηκε η ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) 2019 των εξής έργων:

1. Εκπόνηση μελετών για την αποκατάσταση και ανάδειξη της αρχαίας γέφυρας του Ξηροκαμπίου του Δήμου Σπάρτης με προϋπολογισμό € 60.000.
2. Συντήρηση, αποκατάσταση και στατική ενίσχυση του βυζαντινού ναού Αγίου Γεωργίου Λογκανίκου Δήμου Σπάρτης, με προϋπολογισμό € 800.000.
3. Αποκατάσταση και ανάδειξη εκκλησιαστικού συγκροτήματος του Ι. Ναού του Ελκόμενου Χριστού στην Κάτω Πόλη Μονεμβασίας, με προϋπολογισμό € 1.500.000.
4. Συντήρηση, αποκατάσταση και στατική ενίσχυση του Ι. Ναού Αγίου Νικολάου στην Καλογωνιά Δήμου Σπάρτης, με προϋπολογισμό € 200.000.
5. Αποκατάσταση και ανάδειξη του νότιου επιθαλάσσιου τείχους και του νοτιοδυτικού προμαχώνα του στην Κάτω Πόλη Μονεμβασίας, με προϋπολογισμό € 1.500.000.
6. Εργασίες στο πλαίσιο βελτίωσης και επέκτασης της επισκεψιμότητας στον αρχαιολογικό χώρο Μυστρά, με προϋπολογισμό € 1.200.000.

Τα έργα αυτά αφορούν πολύ σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία στην περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Λακωνίας και έχουν ως αντικείμενο απαραίτητες μελέτες και τεχνικές εργασίες αποκατάστασης, συντήρησης και ανάδειξής τους. Ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή (αν και η Υπουργός Πολιτισμού με την ιδιότητα της Αρχαιολόγου προφανώς διαθέτει επαρκέστατες γνώσεις επί του θέματος):

Α) Το αρχαίο γεφύρι στο Ξηροκάμπι, που γεφυρώνει το ρέμα Ρασίνα, αποτελεί αρχαίο μνημείο της ελληνιστικής περιόδου και ένα από τα πιο σημαντικά μνημεία και αξιοθέατα της περιοχής, που λειτουργεί ως πόλος

έλξης επισκεπτών και περιπατητών. Το γεφύρι έχει υποστεί σημαντικές φθορές και σε συνδυασμό με τα ακραία καιρικά φαινόμενα των τελευταίων ετών, υφίσταται άμεσος κίνδυνος κατάρρευσης ακόμα και του συνόλου του τόξου του.

Το έργο είναι απολύτως αναγκαίο για την αντιμετώπιση των σημαντικών στατικών και δομικών προβλημάτων της αρχαίας γέφυρας, που θα αποδοθεί, με ανάδειξη της αρχικής της μορφής, πλήρως λειτουργική, ασφαλής και επισκέψιμη, προκειμένου να αποτελέσει σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών και περιπατητών, ως βασικό στοιχείο μιας περιβαλλοντικής διαδρομής στα ριζά του Ταυγέτου.

Β) Ο ιερός ναός του Αγίου Γεωργίου έχει κηρυχθεί ήδη από το 1962 ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, ευρισκόμενος στον οικισμό του **Λογκανίκου**, έναν σημαντικό υστεροβυζαντινό οικισμό του Δεσποτάτου του Μορέως.

Η αρχιτεκτονική, στατική και γεωλογική μελέτη για την επισκευή και συντήρηση του βυζαντινού ναού έχει εγκριθεί από το 2016, και το έργο έχει ως αντικείμενο εργασίες συντήρησης, αποκατάστασης και στατικής ενίσχυσης του μνημείου, συντήρηση των τοιχογραφιών στο εσωτερικό του ναού (τοιχογραφίες με τεχνοτροπία αντίστοιχη με εκείνη των ζωγραφικών συνόλων των αρχαιολογικών μνημείων του Μυστρά), διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, επικαιροποίηση της ανωτέρω μελέτης, ηλεκτρομηχανική μελέτη για την ηλεκτροδότηση του μνημείου, δράσεις προβολής.

Με την υλοποίηση του έργου, η αποκατάσταση και ανάδειξη του μνημείου θα συντελέσει περαιτέρω στην αναγνώριση και προβολή του μνημειακού πλούτου της περιοχής του Λογκανίκου, και ευρύτερα του Β.Α Ταυγέτου, συμβάλλοντας περαιτέρω στην τουριστική ανάπτυξη της περιφέρειας.

Γ) Ο καθεδρικός ναός της Μονεμβασίας (6^{ος} αιώνας μΧ), αφιερωμένος στον Ελκόμενο Χριστό, συνιστά ένα σύμπλεγμα κτηρίων (κυρίως ναός, παρεκκλήσια, επισκοπείο, κωδωνοστάσιο) που χωροθετούνται επί της ομώνυμης πλατείας του ενεργού οικισμού της Κάτω Πόλης (Κάστρο Μονεμβασίας). Εντός του ναού, στο παρεκκλήσιο του Αγίου Ιωάννη και σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο υπάρχει και σημαντικότητας αξίας βυζαντινή εικόνα της Σταύρωσης (που είχε κλαπεί από αρχαιοκάπηλους το 1979).

Έχει ήδη εγκριθεί προμελέτη αποκατάστασης και ανάδειξης και μελέτης συντήρησης του γλυπτικού διάκοσμου του ναού. Το έργο έχει ως φυσικό αντικείμενο την αποκατάσταση και ανάδειξη του εμβληματικού εκκλησιαστικού συγκροτήματος του ναού, που αντιμετωπίζει σημαντικές φθορές και οικοδομικά προβλήματα στο εσωτερικό και εξωτερικό του κυρίως ναού (υγρασία, αποκολλήσεις και πτώσεις κονιαμάτων, αποσαθρώσεις, κ.ά.), που δυσχεραίνουν τη λειτουργία του και εγκυμονούν κινδύνους για την ασφάλεια τόσο του μνημείου, όσο και των πιστών – επισκεπτών του, στατικά προβλήματα στο κωδωνοστάσιο του ναού και σοβαρά οικοδομικά θέματα στις χαμηλότερες στάθμες του Επισκοπείου στη νοτιοανατολική πλευρά του.

Η αποκατάσταση και ανάδειξη του εκκλησιαστικού συγκροτήματος του Ι.Ν. Ελκόμενου Χριστού στην Κάτω Πόλη Μονεμβασίας, αποτελεί μέρος του ευρύτερου διαχειριστικού σχεδίου ανάδειξης της Μονεμβασίας και αποσκοπεί στη δημιουργία ενός εξαιρετικά ενδιαφέροντος αρχαιολογικού τοπίου. Επιπρόσθετα, το μνημείο αποτελεί τον ενοριακό ναό της πόλης, προσφιλές

εκκλησιαστικό μνημείο για την τέλεση μυστηρίων με διεθνή ακτινοβολία και πολιτιστικό τόπο έλξης μεγάλου αριθμού επισκεπτών.

Δ) Ο ιερός ναός του Αγίου Νικολάου στον οικισμό Καλογωνιάς (Δ. Σπάρτης) συνιστά ένα από τα ελάχιστα σωζόμενα μνημεία – μάρτυρες του υστεροβυζαντινού και μεταβυζαντινού ιστορικού παρελθόντος της περιοχής της Σπάρτης και έχει κηρυχθεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο.

Το έργο έχει ως φυσικό αντικείμενο την εκτέλεση εργασιών συντήρησης, αποκατάστασης και στατικής ενίσχυσης του ναού, που λειτουργεί ως ενοριακός ναός και αντιμετωπίζει πολλά δομικά και οικοδομικά προβλήματα. Η αποκατάσταση και η ανάδειξή του, εκτός της ασφαλούς λειτουργίας του ως ενοριακού ναού, θα συντελέσει περαιτέρω στην αναγνώριση και προβολή του μνημειακού πλούτου της λακωνικής πρωτεύουσας, συμβάλλοντας και στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής

Ε) Το νότιο επιθαλάσσιο τείχος και ο νοτιοδυτικός προμαχώνας, που αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της **οχύρωσης της πόλης της Μονεμβασίας** φέρουν σημαντικά οικοδομικά και δομικά προβλήματα και εγκυμονούν κινδύνους τόσο για το ίδιο το μνημείο, όσο και για τους επισκέπτες του (σοβαρές τοπικές αποδιοργανώσεις της λιθοδομής, αποκολλήσεις λίθων, ρηγματώσεις, καταρρεύσεις τμημάτων τοιχοποιίας και απόκλισή τους από την κατακόρυφο, αποσαθρώσεις κονιαμάτων, κ.ά.).

Με την υλοποίηση του έργου αντιμετωπίζονται τα δομικά και οικοδομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει το μνημείο, ώστε να στερεωθεί, να συντηρηθεί και να εξασφαλισθεί η προστασία του και παράλληλα να αναδειχθεί σε αυτόνομο και οργανικό τμήμα του πολεοδομικού ιστού της πόλης, στο πλαίσιο της συνολικής ανάδειξης και βελτίωσης της επισκεψιμότητας του αρχαιολογικού χώρου, ως μέρος του ευρύτερου διαχειριστικού σχεδίου ανάδειξης της Μονεμβασίας για την δημιουργία ενός εξαιρετικά ενδιαφέροντος αρχαιολογικού τοπίου.

ΣΤ) Ο Αρχαιολογικός Χώρος του Μυστρά αντιμετωπίζει κατ' αρχάς σοβαρά προβλήματα στην υδροδότηση και ανεπάρκειες στο υφιστάμενο δίκτυο από τις συνεχείς βλάβες του οποίου προκύπτουν σοβαρά θέματα ασφάλειας (κίνδυνος πυρκαγιάς).

Το έργο έχει ως φυσικό αντικείμενο την κατασκευή νέου αγωγού για εναλλακτική υδροδότηση, καθώς και κατασκευή ανεξάρτητου δικτύου πυρόσβεσης με την προσθήκη και νέων δεξαμενών αποθήκευσης νερού, συμπληρωματικές εργασίες στο δίκτυο αποχέτευσης. και κατασκευή των απαιτούμενων ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων.

Περαιτέρω, προβλέπονται δασοτεχνικές εργασίες εντός του αρχαιολογικού χώρου καθώς και συμπληρωματικές εργασίες και παρεμβάσεις στον ήδη αναστηλωμένο χώρο του Παλατιού. Η υλοποίηση των εργασιών εκτός της προστασίας των μνημείων θα συμβάλει καίρια στην ανάδειξη συνολικά της καστροπολιτείας του Μυστρά, διαμορφώνοντας ασφαλείς συνθήκες επισκεψιμότητας και βελτιώνοντας τις υποδομές και τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους επισκέπτες καθώς και στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Με γνώμονα την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και τη δημιουργία ενός δικτύου οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, που αναδεικνύουν την Ιστορία και τον πολιτισμό της Λακωνίας, που θα συμβάλλει στην αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας και την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, οι αρμόδιοι υπουργοί της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ συνεργάστηκαν για την χρηματοδότηση των έργων αυτών από αμιγώς εθνικούς πόρους του ΠΔΕ, καθόσον δεν ήταν δυνατή η χρηματοδότησή τους από πόρους του ΕΣΠΑ (υπ' αρ. πρωτ. 3743/10.06.2019 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΕΠΑΝΕΚ και 2100/12.06.2019 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΕΠ Πελοποννήσου).

Τις τελευταίες μέρες υπάρχει πληροφόρηση ότι η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού προχωρά αιφνιδίως και αδικαιολόγητα σε δραστική μείωση των προϋπολογισμών των ανωτέρω έργων, τα οποία εκτός από τη σπουδαιότητά και την αναγκαιότητά τους για την προστασία των μνημείων και την συμβολή τους στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, θα έχουν προφανή θετικό αντίκτυπο στην τοπική οικονομία, αφού κατά την εκτέλεσή τους δημιουργούνται θέσεις εργασίας, ανάγκες για προμήθειες κλπ, ειδικά σε μια περίοδο που λόγω της πανδημίας η περιοχή της Λακωνίας θα πληγεί ανεπανόρθωτα από την μείωση του τουρισμού.

Εκτός, λοιπόν, του γεγονότος ότι θα ανέμενε κανείς περισσότερη ευαισθησία για την προστασία των μνημείων από την αρχαιολόγο Υπουργό, ειδικά στην παρούσα συγκυρία η ανακοπή υλοποίησης δημοσίων έργων (για τα οποία έχουν ήδη επενδυθεί χρόνος και πόροι προκειμένου να ωριμάσουν) μόνο ως εσφαλμένη στρατηγική μπορεί να χαρακτηριστεί, στην προσπάθεια συγκράτησης της οικονομικής ύφεσης και ανάκαμψης της οικονομίας. Η Λακωνία, ειδικότερα, είναι από τις περιφερειακές ενότητες με χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και αναμένεται να πληγεί ιδιαίτερα από την αναμενόμενη δραματική μείωση της τουριστικής κίνησης τη φετινή σεζόν.

Επομένως, οι αρνητικές συνέπειες από τις ενέργειες της Υπουργού για μια άνευ λόγου μείωση των προϋπολογισμών των έργων, που θα οδηγήσουν πιθανότατα στην διακοπή και αδυναμία ολοκλήρωσής τους, έχουν διττό χαρακτήρα και ως προς την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και ως προς την τοπική οικονομία.

Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάται η κα Υπουργός:

- 1. Είναι αληθείς οι φήμες για τη δραστική μείωση των προϋπολογισμών των ανωτέρω αναφερόμενων έργων, που αφορούν την αποκατάσταση, συντήρηση και ανάδειξη μνημείων στην Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας και για τα οποία έχουν εξασφαλιστεί με επάρκεια οι πόροι χρηματοδότησης από το ΠΔΕ;**
- 2. Με ποια αιτιολογία, βάσει ποιας συνολικότερης στρατηγικής και σχεδιασμού προχωρά η Υπουργός στη μείωση των προϋπολογισμών των ανωτέρω έργων;**
- 3. Με ποια ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια ελήφθη η απόφαση για την μείωση του προϋπολογισμού των συγκεκριμένων έργων συνολικά και με ποια ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια προκύπτει το ποσό κατά το οποίο απομειώνεται ο προϋπολογισμός κάθε έργου;**

4. Εξασφαλίζεται η ολοκλήρωση των έργων μετά τη μείωση του προϋπολογισμού τους και πως διαμορφώνεται το φυσικό αντικείμενο του κάθε έργου χωριστά με μειωμένο προϋπολογισμό;
5. Που θα κατευθυνθούν οι πόροι που θα εξοικονομηθούν από την μείωση των προϋπολογισμών των ανωτέρω έργων;
6. Πως θα εξασφαλιστεί η ασφάλεια των επισκεπτών των αρχαιολογικών χώρων Μυστρά (όπου υπάρχει κίνδυνος πυρκαγιάς χωρίς να επαρκούν τα μέσα πυροπροστασίας) και Μονεμβασίας (όπου υφίσταται κίνδυνος από καταρρεύσεις στο τείχος και αποκολλήσεις και πτώσεις κονιαμάτων στον καθεδρικό ενοριακό ναό του Ελκόμενου);
7. Ποιες οι ετήσιες κατανομές για κάθε έργο και πως εξασφαλίζεται ότι καλύπτουν ήδη δημιουργηθείσες οικονομικές υποχρεώσεις από την έναρξη υλοποίησης των έργων για το τρέχον έτος;

Ο ερωτών βουλευτής

Αραχωβίτης Σταύρος